

Yttrande
2025-06-05

Ärende nr: SLK-2025-00517

Yttrande angående – Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Yttrandet

Sverigedemokraterna tillstyrker flera av utredningens förslag, särskilt de som syftar till ökad tydlighet, kortare boendetider och villkorad rätt till etableringsboende. Samtidigt vill vi tydliggöra att vi ställer oss mer restriktiva än stadens officiella yttrande vad gäller vissa delar, och hade gärna sett att utredningen gått ännu längre i att tydligt koppla ansvar till egen försörjning.

Fördelning av nyanlända, behov av ett tydligare ansvarstagande

Vi välkomnar förslaget att fördelningen av nyanlända ska ta hänsyn till bostadsmarknadens förutsättningar och förekomsten av socioekonomiska utmaningar. Vi ser det som positivt att detta kan leda till färre anvisningar till Göteborg, vilket är helt i linje med våra återkommande förslag om att minska mottagandet till staden.

Vi anser att Göteborg fortsatt bör verka för att helt undantas från EBO-lagen, då denna lag kraftigt bidragit till ökad segregation, trångboddhet och parallellsamhällen i redan utsatta områden.

Etableringsboende, stödet ska inte vara kravlöst

Vi stödjer förslaget att rätten till etableringsboende tidsbegränsas till tre år. Vi vill dock betona att tre år är en generös tidsram i ett läge där många svenska medborgare står i långa bostadsköer och själva får ta ansvar för sin försörjning. Vi hade hellre sett en kortare period, exempelvis två år, för att öka incitamenten att snabbt söka egen försörjning och bostad.

Vi anser också att det är rimligt och nödvändigt att möjligheten till etableringsboende ska kunna upphöra i förtid vid uteblivet deltagande i etableringsprogram. Detta är ett grundläggande ansvar som måste följas om man får ta del av samhällets stöd. Det är därför helt i sin ordning att kommuner får möjlighet att besluta om att avbryta etableringsboende om nyanlända utan godtagbara skäl inte deltar i insatser. Sverigedemokraterna ser positivt på att detta innebär utökade kontroller och skarpare uppföljning.

Barnets rätt, men vuxnas ansvar måste tydliggöras

Vi ställer oss bakom att barns rätt till etableringsboende inte ska villkoras. Dock ser vi med oro på att detta kan missbrukas om vuxna individer får möjlighet att

återkommande förverka sitt boende utan konsekvenser. Det behövs tydligare riktlinjer kring hur detta ska hanteras i praktiken, så att barns rättigheter inte används som svepskäl för att undvika personligt ansvar.

Stöd i bostadssökande - men inte en kommunal skyldighet för alltid

Sverigedemokraterna noterar att Göteborg redan idag erbjuder stöd i bostadssökande för nyanlända. Vi tillstyrker att detta stöd tydliggörs i lagstiftningen, men anser att det bör vara tidsbegränsat och kopplat till faktisk aktivitet från individens sida. Det är inte rimligt att kommunala resurser permanent binds upp för att underlätta etablering för personer som inte aktivt strävar efter självförsörjning.

Statlig ersättning och samordning

Vi tillstyrker att staten ska ersätta kommunerna för insatser kopplade till etableringsboende. Samtidigt vill vi betona att det är av största vikt att staten även tar ett större ansvar för att minska trycket på storstadskommuner. Staten bör i högre grad hänvisa nyanlända till kommuner med bättre förutsättningar för bosättning, i syfte att minska segregationen i städer som Göteborg.

Sverigedemokraterna ser i huvudsak positivt på att etableringsboendelagen föreslås reformeras. Samtidigt krävs en tydligare linje där ansvar, krav och incitament står i fokus - både för individen och för kommunerna. Vi är övertygade om att en mer kravbaserad integrationspolitik är avgörande för att vända utvecklingen i Göteborg.

Yrkande

Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2025-06-05

Nr 12

Yrkande angående Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Etableringsboendelagen - Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Göteborgs Stads yttrande över remissen Etableringsboendelagen - Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35) justeras i enlighet med förslaget i detta yrkande.
2. I övrigt bifalla stadsledningskontorets förslag till beslut

Yrkandet

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att Göteborgs Stad ska avstyrka förslagen i remissen. Vi anser därför att svaret ska justeras enligt nedan.

Göteborg stad yttrande över Etableringsboendelagen - Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Göteborg stad avstyrker förslagen i en ny etableringsboendelag enligt betänkandet SOU 2025:35 i sin helhet.

Oförenlighet med rådande lagstiftning och internationella konventioner

Förslaget är oförenligt med flera lagar och internationella konventioner. Det underminerar tilliten till välfärdsstaten som ett stödjande snarare än kontrollerande system. Rättighetsprinciperna som Sveriges lagar grundar sig på riskerar att undermineras. Förslaget riskerar att innebära att gruppen nyanlända behandlas annorlunda, vilket kan utgöra grund för indirekt diskriminering. Förslaget innebär stigmatiserande särlösningar för en enskild grupp

Enligt 1 kap. 2 § regeringsformen ska den offentliga makten verka för "rätt till arbete, bostad och utbildning" och främja individens ekonomiska och sociala välfärd. Bestämmelsen utgör ett konstitutionellt värde som bör vägleda all lagstiftning. Det föreslagna boendesystemet riskerar att skapa särlösningar för nyanlända där boendeformerna är tillfälliga och utan långsiktig trygghet. Detta strider mot grundlagens ambition om jämlika levnadsvillkor och kan i praktiken försvåra möjligheterna till etablering och integration i samhället. Ett system där vissa personer får särskilda, mer

begränsade rättigheter till boende, utan att det finns tydlig rätt till överklagan eller valfrihet, rimmar illa med principen om likabehandling och mänsklig värdighet.

Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen lag i Sverige. Lagen innebär att alla beslut som rör barn ska utgå från barnens bästa. När nyanlända sanktioneras ekonomiskt för att de väljer att bosätta sig på en annan plats än anvisad drabbar det barnet. Om ett barn undanhålls från sina familjemedlemmar på grund av anvisningsförfarandet så drabbar det också barnet.

Förslaget att en nyanländ person som tackar nej till en anvisad bosättning ska förlora rätten till ekonomiskt bistånd står i direkt konflikt med socialtjänstlagens portalparagraf och innebär ett avsteg från solidaritetens grund. Portalparagrafen slår fast att socialtjänsten ska verka på *demokratins och solidaritetens grund*, och att verksamheten ska främja människors *ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor* samt *aktivt deltagande i samhällslivet*. Den bygger alltså på grundläggande rättighetsprinciper och ett humanistiskt samhällsideal vilket förslaget inskränker. Förslaget innebär att människor som redan befinner sig i en utsatt situation riskerar att bli ännu mer utsatta.

Godtyckligt anvisningsförfarande

Förslaget innebär att kommuner ska kunna önska antal nyanlända och att de sedan ska fördelas av migrationsverket. Det finns flera problem i utredningens underlag och direktiv.

Utredningen utgår från att kommuners möjlighet till inflytande över fördelningen är överordnat exempelvis målet om jämn fördelning. Det är därför möjligt för enskilda kommuner att avstå mottagande så länge det totala mottagandebehovet kan tillgodoses genom ett frivilligt mottagande. Vi har under de senaste åren märkt av problem med kommuners ovilja att ta emot nyanlända, känt under fenomenet social dumpning. Vissa kommuner har länge tagit emot få eller inga nyanlända och det finns dokumenterade fall där kommuner betalat hyror och flyttkostnader för att kommunen ska lämna kommunen.

Av utredningens direktiv framgår att fördelningen ska ske utifrån *integrationskapaciteten* i respektive kommun. Begreppet är politiskt laddat men saknar saklig definition.

Utredningen gör inget arbete med att definiera begreppet. Detta är ett godtyckligt sätt att hantera frågan och leder till rättsosäkra processer för den enskilde. Den enskilde har rätt att förstå varför den anvisas till en särskild kommun, inte minst då det innebär ekonomiska konsekvenser för en redan utsatt grupp.

Vidare lyfter utredningen att kommuners möjlighet att anskaffa bostad ska vara vägledande för vilka kommuner som anvisas nyanlända. Utredningen har därför haft som utgångspunkt att situationen på den ordinarie bostadsmarknaden ska beaktas som ett kriterium i fördelningsförfarandet. Som utredningen själva konstaterar är detta svårt då balansen på bostadsmarknaden skattas av kommunerna själva. Det råder dessutom bostadsbrist i stora delar av landets kommuner. Att kommuners ovilja att ta emot nyanlända också riskerar att påverka kommunens bostadsbyggande är inte analyserat i utredningen.

Ökade sociala problem

Ambitionen med den nya lagstiftningen är att förenkla integrationen men förslaget leder till det motsatta. Att från statligt håll separera människor från deras familjer och nätverk ger de sämre chanser att komma in i samhället.

De som inte accepterar detta förfarande hamnar i ytterligare ekonomisk utsatthet vilket leder till ökade sociala problem.

Ett mottagande som främjar integration bör baseras på ett starkt välfärdssystem och ett tydligt rättighetsperspektiv. En politik som domineras av sanktioner och indragna bidrag för de asylsökande som, i likhet med andra invånare, vill besluta om sin egen bostadsort är inte gynnsamt för integrationen. Istället behövs ett mottagande med insatser av hög kvalitet och tillgänglighet underlättar för människor att starta sina nya liv i Sverige.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-16

Ärendenummer SLK-2025-00517

Handläggare

Lisa Jacobson Flöhr

Telefon: 031-368 03 59

E-post: lisa.jacobson.fluhr@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remissen Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35), i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Arbetsmarknadsdepartementet.

Sammanfattning

Göteborgs Stad har 2025-04-16 tagit emot remissen Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning av vissa nyanlända (SOU 2025:35). Yttrandet ska vara Arbetsmarknadsdepartementet tillhanda senast 2025-08-04.

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända som ersätter det nuvarande systemet. Stadsledningskontoret tillstyrker de flesta förslagen i betänkandet då flera av dem bedöms påverka Göteborgs Stad positivt. Stadsledningskontoret bedömer dock att förslagen om en tidsbegränsning av rätten till etableringsboende kan få negativa konsekvenser för staden och för de som omfattas av lagstiftningen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utredningens förslag om etableringsboende innebär inga nya kostnader för kommunerna. Precis som i dag ska de nyanlända själva stå för hyreskostnaden. Den kostnad som rätten till etableringsboende kan medföra är en transaktionskostnad som uppstår när en nyanländ erbjuder ett boende eller lämnar boendet. Staden kompenseras för hyreskostnader för bostäder till nyanlända enligt förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Utredningen föreslår dock att kommunerna ska ersättas för den tillkommande uppgiften att ge nyanlända med rätt till etableringsboende stöd i att söka bostad. Ersättningen ska vara 7,65 procent av prisbasbeloppet för en person under 20 år, 15,3 procent av prisbasbeloppet för en person som har fyllt 20 år, men inte har uppnått riktåldern för pension och 7,65 procent av prisbasbeloppet för en person som har uppnått riktåldern för pension. Staden ger redan detta stöd till nyanlända som tas emot enligt den nuvarande bosättningslagen 2016:36 (BoL). Förslaget bedöms påverka Göteborgs Stads ekonomi positivt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utredningen gör bedömningen att förslaget att ge kommunerna möjlighet att önska hur många nyanlända de ska ta emot, kan inverka positivt på förutsättningarna för integration. Kommuner som önskar ta emot nyanlända bedömer utredningen är mer motiverade att skapa goda förutsättningar för integration jämfört med kommuner som inte vill ta emot nyanlända. Dock kan det också finnas kommuner som avstår från att ta emot nyanlända trots att förutsättningar för integration är relativt goda, vilket varken kommer att gynna integration eller motverka segregation.

Utredningens förslag om att etableringsboende ska erbjudas nyanlända i tre år, till skillnad mot de fyra-fem år som Göteborgs Stad erbjuder idag, kan leda till att fler nyanlända får svårt att hitta bostad när rätten till etableringsboende upphör. Stadsledningskontoret bedömer att det finns en risk att osäkra boendeförhållanden och bostadslöshet ökar och att fler hushåll kommer få flytta ofta vilket har en negativ påverkan på framför allt barns uppväxt.

Nyanlända kvinnor har sämre förutsättningar än män att få ett långsiktigt boende och att etablera sig på arbetsmarknaden. Förslaget om att tidsätta rätten till boende till tre år kan därmed få en negativ påverkan på jämställdheten. Förslaget om att Arbetsförmedlingen ska genomföra en kartläggning av vissa kvotflyktingar och i de fall det bedöms motiverat lämna en rekommendation till Migrationsverket om lämplig anvisningskommun, kan öka förutsättningarna för kvotflyktingar att matchas mot arbete och komma ut på arbetsmarknaden. Enligt utredningen kommer det troligen vara en lägre andel kvinnor än män som har sådana specifika kompetenser som bedöms kunna ligga till grund för en rekommendation. Det är vanligare att män bedöms matchningsbara. Förslaget kan således få konsekvensen att en större andel män än kvinnor matchas till en kommun baserat på förutsättningarna att komma i arbete. Det kan i sin tur innebära en undanträngningseffekt för kvinnor genom att män i större utsträckning hamnar i kommuner med bättre arbetsmarknad.

Av betänkandet framgår att barnperspektivet har stärkts genom förslagen att ärenden som inkluderar barn ska ha förtur vid anvisningar samt att kommuntalen får överskridas i syfte att säkerställa att barn kan förenas med sina anhöriga. Utredningen föreslår också att barn ges en individuell rättighet till ett etableringsboende. Det får konsekvensen att barn som fortsätter att tillhöra etableringsboendelagens tillämpningsområde alltid kommer att ha rätt till etableringsboende under de tre första åren. Om exempelvis barnets förälder eller en annan medlem i hushållet förlorar sin rätt till etableringsboende i förtid, påverkar det därmed inte barnets rätt, vilket leder till att familjen får behålla boendet.

Bilagor

1. Sammanfattning av betänkandet Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)
2. Förslag till yttrande

Ärendet

Göteborgs Stad har 2025-04-16 tagit emot remissen Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning av vissa nyanlända (SOU 2025:35). Yttrandet ska vara Arbetsmarknadsdepartementet tillhanda senast 2025-08-04.

Beskrivning av ärendet

Beredning av ärendet

I beredningen har stadsledningskontoret haft kontakt med Arbetsmarknadsdepartementet med begäran om förlängd svarstid vilken inte medgetts. Det har därför inte varit möjligt att nämndbehandla remissen. Med anledning av det höga inflödet av statliga remisser till staden i april, flertalet med svarstid under sommarperioden, har beredningen av ärendet inte haft den bredd som stadsledningskontoret strävar efter. Stadsledningskontoret har i beredningen haft dialog med exploateringsförvaltningen och socialförvaltning Centrum som lämnat synpunkter på utredningens förslag.

Utredningens uppdrag

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända som ersätter det nuvarande systemet. Behovet av ett nytt system för bosättning motiveras av att förutsättningarna för mottagandet har förändrats sedan BoL infördes. Detta genom att det har skett en kraftig minskning av antalet nyanlända samtidigt som många kommuner har stora utmaningar med utanförskap efter ett tidigare högt mottagande. Ytterligare ett motiv är att kommunerna gör olika tolkningar av sin skyldighet att ta emot nyanlända, vilket bidrar till att mottagandet inte är likvärdigt i hela landet. Syftet med ett nytt system för bosättning är att öka kommunernas inflytande över mottagandet och skapa goda förutsättningar för ett likvärdigt, enhetligt och flexibelt mottagande. Systemet ska också vara långsiktigt hållbart och säkerställa goda förutsättningar för mottagande i kommunerna samt ställa tydliga krav på nyanlända. På så sätt menar regeringen att integrationen ska fungera bättre.

Angränsande lagförslag och utredningar

Utredningen om ett ordnat initialt mottagande av asylsökande har i sitt slutbetänkande bland annat föreslagit att lagen 1994:137 om mottagande av asylsökande med flera (LMA) ska upphöra att gälla och ersättas av en ny lag – mottagandelagen (SOU 2024:68). För att såväl de förslag som lämnats av Utredningen om ett ordnat initialt mottagande av asylsökande, som de förslag som lämnas i denna utredning ska kunna genomföras, kommer det att krävas att vissa av de förslag som lämnats i de båda utredningarna anpassas. Sammantaget får förslagen till följd att kommunerna under en inledande period efter mottagandet enligt etableringsboendelagen får ansvar för att personens rätt till boende enligt mottagandelagen uppfylls. Efter att personen har folkbokförts har kommunen inte längre något ansvar för att tillgodose personens rätt till boende enligt mottagandelagen, utan då gäller i stället det ansvar som kan anses följa av regelverket för bosättning. Ännu ett förslag som påverkar förhållandet mellan mottagandelagen och etableringsboendelagen är förslaget att införa ytterligare ett anvisningsförfarande. Enligt förslaget ska Migrationsverket få anvisa en kommun som ska ordna boende för asylsökande om tillströmningen av asylsökande har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det bedöms vara nödvändigt för att behovet av platser på asylboenden ska kunna tillgodoses.

Förslaget innebär således att asylsökande, på samma sätt som i dag gäller för personer med tillfälligt skydd, i vissa fall kan anvisas både enligt mottagandelagen och etableringsboendelagen.

I slutbetänkandet Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41) föreslås att ersättningarna till deltagare i etableringsprogrammet indexeras så att ersättningarna följer utvecklingen av konsumentprisindex och därmed minskar behovet av ekonomiskt bistånd. Göteborgs Stad var remissinstans och kommunstyrelsen beslutade om yttrande 2024-10-23 § 852.

Staden har också mottagit betänkandet Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper (SOU 2025:53) för synpunkter som ska vara Socialdepartementet tillhanda senast 2025-08-15. På grund av den korta svarstiden över sommaren är det inte möjligt att behandla det ärendet på något av kommunstyrelsens sammanträden. Stadsledningskontoret bereder ett tjänstepersonssvar med möjlighet för de politiska partierna att bilägga yttranden (SLK-2025-00575). Utredningen föreslår en kvalificeringsmodell för vissa bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner och en kvalificeringsmodell för ekonomiskt bistånd. En konsekvens kan bli att nyanlända inte kommer att ha rätt till exempelvis bostadsbidrag.

De förslag som presenteras i dessa två betänkanden har beroenden till varandra och kan få konsekvenser för nyanländas möjligheter till försörjning och därmed till att betala hyra.

Utredningens utgångspunkter

Utredningens övergripande utgångspunkter är att integrationen ska fungera bättre, att flera delar av dagens bosättningsystem bör bibehållas, att systemet ska vara flexibelt, tydligt och säkerställa det totala mottagandebehovet. Det är däremot inte en utgångspunkt att så många kommuner som möjligt ska ha ett mottagande.

Utredningens förslag

Ny lag och ny förordning om etableringsboende för vissa nyanlända

Utredningen föreslår att nuvarande bosättningslag med tillhörande förordningar ska upphöra att gälla och ersättas av lagen och förordningen om etableringsboende för vissa nyanlända (etableringsboendelagen och etableringsboendeförordningen). Ett flertal bestämmelser överförs från de nuvarande författningarna till de nya.

Etableringsboendelagen får samma tillämpningsområde som nuvarande BoL. En komplettering görs dock i syfte att säkerställa att nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd i vissa fall ska fortsätta att omfattas av den nya lagen trots att giltighetstiden för tillståndet löpt ut.

Till skillnad mot vad som gäller i dag innebär utredningens förslag att nyanlända med uppehållstillstånd enligt 21 kap. utlänningslagen 2005:716 (UtlL) som anvisats till kommunen enligt LMA inte ska anvisas en andra gång enligt etableringsboendelagen. Om dessa nyanlända bor kvar i ett boende som kommunen ordnat efter anvisningen enligt LMA ska de i stället automatiskt få rätt till etableringsboende när de till följd av folkbokföring upphör att omfattas av LMA. Etableringsboendelagen och etableringsboendeförordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Bestämmelserna om anvisningsförfarandet och rätten till etableringsboende ska dock tillämpas först från och med den 1 januari 2027.

Fördelning av nyanlända som omfattas av anvisning till kommuner

Enligt betänkandet ska Migrationsverket likt i dag ta fram en fördelningsmodell som fördelar nyanlända mellan kommunerna utifrån ett antal givna kriterier. Utredningen bedömer att nuvarande kriterier för fördelning är ändamålsenliga och föreslår därför att de ska behållas. De nuvarande kriterierna är kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, kommunens befolkningsstorlek, kommunens sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn, omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen samt omfattningen av utlänningar som sökt eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd som inte är folkbokförda som vistas i kommunen. Därutöver föreslår utredningen att det i fördelningen ska tas hänsyn till förutsättningarna för en nyanländ att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden i anvisningskommunen när perioden med rätt till etableringsboende löpt ut. Utredningen föreslår också att det i fördelningen av nyanlända ska tas hänsyn till förekomsten av områden med problem kopplade till utanförskap.

Utredningen föreslår också att kommunerna ska få möjlighet att önska hur många nyanlända de ska ta emot. I det fall det finns kommuner som önskar ta emot fler nyanlända samtidigt som det finns kommuner som önskar ta emot färre ska en omfördelning ske. På så sätt får kommunerna ett ökat inflytande över fördelningen. En begränsning föreslås dock när det gäller hur många fler nyanlända än vad som följer av fördelningsmodellen kommunen maximalt får tilldelas. Begränsningen sker genom att Migrationsverket med beaktande av givna kriterier årligen beräknar ett kommundak för varje kommun. Någon motsvarande begränsning när det gäller hur många färre nyanlända en kommun får tilldelas i förhållande till utfallet från fördelningsmodellen föreslås inte.

Den nuvarande ordningen, där regeringen fastställer länstal, frångås och fördelningen ska enbart utgå från kommunnivå. På så sätt ökar flexibiliteten i systemet och ett ökat kommunalt inflytande möjliggörs. Som en konsekvens av detta överförs ansvaret för att besluta om kommunal från länsstyrelserna till Migrationsverket. Länsstyrelserna föreslås få i uppdrag att sammanställa kommunernas önskemål och föra dialog med kommunerna om mottagandet av nyanlända.

Anvisningsförfarandet

I utredningen föreslås att Migrationsverket fortsättningsvis ska ansvara för att anvisa kommuner att ta emot nyanlända. Utredningen föreslår också att de nuvarande tidsfristerna mellan anvisningsbeslut och mottagande i kommunen ska behållas.

Utredningen föreslår att ärenden som inkluderar barn ska ha förtur vid anvisningar. Barn som genomgått en asylprocess eller vistats i ett flyktingläger är på många sätt särskilt utsatta, och det är därför viktigt att tiden mellan uppehållstillstånd och mottagandet i en kommun inte blir onödigt lång. I syfte att säkerställa att barn kan förenas med sina anhöriga ska också kommuntalen få överskridas om det är nödvändigt för att kunna beakta barnets bästa.

Arbetsförmedlingen föreslås få i uppdrag att kartlägga kvotflyktingar innan anvisning. I de fall Arbetsförmedlingen bedömer att det kan förbättra den nyanländes möjligheter att komma i sysselsättning ska en rekommendation om en eller flera lämpliga kommuner för anvisning lämnas till Migrationsverket. Vid bedömningen ska efterfrågan på specifik kompetens i kommunerna beaktas. Vid bedömningen ska även tillgången på insatser som matchar mot den nyanländes specifika kompetenser eller behov beaktas. Förslaget

förväntas bidra till att kvotflyktingars kompetens bättre tas tillvara och till att förbättra kvotflyktingars förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden.

Etableringsboende

Förslaget innebär att kommunerna ansvarar för att ordna ett etableringsboende för nyanlända som omfattats av en anvisning enligt etableringsboendelagen och för vissa nyanlända som omfattats av en anvisning enligt LMA. Det uppställs inga krav på vilken typ av boendelösning en kommun ska ordna. Det är därmed upp till kommunen att avgöra hur ansvaret ska fullgöras. Det ska dock inte vara möjligt för en kommun att fullgöra sin skyldighet genom att ordna ett etableringsboende i en annan kommun. Nyanlända föreslås ha rätt till etableringsboende i 36 månader. En nyanländ som under denna period ordnar sin egen bostad behåller sin rätt till etableringsboende i anvisningskommunen. Om hen inte har möjlighet att bo kvar i bostaden är kommunen inom två månader skyldig att återigen erbjuda etableringsboende, förutsatt att de 36 månaderna inte har löpt ut.

I betänkandet föreslås att rätten till etableringsboende ska villkoras. En nyanländ som inte aktivt bidrar till sin etablering i arbets- och samhällslivet ska kunna förlora sin rätt till etableringsboende. Anvisningskommunen får i vissa fall besluta att rätten till etableringsboende ska upphöra i förtid om den nyanlände utan godtagbara skäl inte är anvisad till etableringsprogrammet, jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar, eller har fått sin anvisning till något av dessa program återkallad.

Anvisningskommunen får också besluta att rätten till etableringsboende ska upphöra i förtid om den nyanlände skiljts från den bostad kommunen ordnat på grund av att hyresrätten förverkats med stöd av bestämmelser i jordabalken. Anvisningskommunen ska informera den nyanlände om rätten till etableringsboende och om de villkor som gäller. Kommunens beslut om att en nyanländs rätt till etableringsboende ska upphöra i förtid får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Barns rätt till etableringsboende ska inte vara villkorad. Om exempelvis barnets förälder eller en annan medlem i hushållet förlorar sin rätt till etableringsboende i förtid, påverkar det därmed inte barnets rätt. Det får konsekvensen att barn som fortsätter att tillhöra etableringsboendelagens tillämpningsområde alltid kommer att ha rätt till etableringsboende under de tre första åren.

I syfte att öka chansen för den nyanlände att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden efter att rätten till etableringsboende löpt ut, föreslår utredningen att den kommun som ansvarar för att ordna etableringsboende ska erbjuda den nyanlände stöd i att söka bostad. Utredningens förslag innebär att kommunernas mottagande av nyanlända blir mer enhetligt och likvärdigt.

Justering av den statliga ersättningen till kommuner

Utredningen föreslår att kommunerna ska ersättas för den tillkommande uppgiften att ge nyanlända stöd i att söka bostad. Det ska framgå av förordning om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar att schablonersättning ska lämnas för kostnader för stöd i att söka bostad. Ersättningen ska vara 7,65 procent av prisbasbeloppet för en person under 20 år, 15,3 procent av prisbasbeloppet för en person som har fyllt 20 år, men inte har uppnått riktåldern för pension och 7,65 procent av prisbasbeloppet för en person som har uppnått riktåldern för pension.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret tillstyrker de flesta förslagen i betänkandet då flera av dem bedöms få en positiv påverkan på Göteborgs Stad. Stadsledningskontoret bedömer dock att förslaget om en tidsbegränsning av rätten till etableringsboende kan få negativa konsekvenser för staden och för de som omfattas av lagstiftningen. Nedan beskrivs stadsledningskontorets bedömningar av utredningens förslag.

Fördelning av nyanlända som omfattas av anvisning

Stadsledningskontoret tillstyrker förslagen som rör fördelningen. Det är positivt att kommunerna ges möjlighet att påverka hur många nyanlända som ska tas emot genom att ange ett önskat kommunalt, Möjligheten till omfördelning mellan kommuner över landet kan gynna kommuner som vill ta emot fler nyanlända likväl som kommuner som vill ta emot färre.

Vidare tillstyrker stadsledningskontoret förslaget om nya kriterier i fördelningsmodellen. Att bostadsmarknaden och förekomsten av områden med problem kopplade till utanförskap ska påverka fördelningen, kan få till följd att en lägre andel kommer att anvisas till Göteborg vilket kan ha en positiv påverkan på staden utifrån arbetet med att minska segregationen.

Stadsledningskontoret tillstyrker att ansvaret att besluta om kommunalt överförs till Migrationsverket, men vill påpeka att det är viktigt att myndigheten får förutsättningar att föra dialog med kommunerna för att det ska motsvara den kommunikation som länsstyrelserna ansvarar för idag.

Anvisningsförfarandet

Stadsledningskontoret tillstyrker förslagen om anvisningsförfarandet. Kontoret bedömer dock att det måste säkerställas att Arbetsförmedlingen har förutsättningar att utföra det föreslagna uppdraget att kartlägga kvotflyktingar innan anvisning och föreslå lämpliga anvisningskommuner. Det finns annars risk för att uppgiften inte kommer att kunna genomföras.

Etableringsboende

I betänkandet föreslås att lagstiftningen ska reglera hur länge nyanlända ska ha rätt till etableringsboende. Stadsledningskontoret bedömer att det är positivt att lagstiftningen blir tydligare än idag och att detta kan leda till en större likvärdighet mellan kommunerna. Idag måste kommunerna erbjuda boende i minst två år, och vissa kommuner håller sig till tvåårsgränsen medan andra erbjuder bostad längre tid än så och ibland utan en bortre gräns.

I Göteborgs Stad erbjuds nyanlända som tas emot enligt BoL boende under fyra eller fem år enligt beslut i kommunstyrelsen 2016-04-20 § 262. Förslaget om treårsgräns kommer att innebära att staden inte längre kan erbjuda bostäder till nyanlända under fyra eller fem år med stöd av etableringsboendelagstiftningen. Om staden fortsatt vill erbjuda boende för målgruppen efter tre år kommer det att behöva göras med stöd av socialtjänstlagen.

Tre år är kort tid för att hitta en egen bostad i Göteborg. Hushåll som tidigare har tagits emot enligt BoL har haft svårt att hitta egna bostäder när avtalen på genomgångslägenheterna löpt ut efter fyra-fem år. Förslaget om begränsning till tre år kan leda till ökad hemlöshet, försämrade uppväxtvillkor för barn som behöver bo i osäkra boendeförhållanden och flytta ofta samt en försvårad integrationsprocess.

De bostäder som står att finna efter kort tid på bostadsmarknaden är antingen nyproducerade och dyra eller ligger i områden med socioekonomiska utmaningar. När fler nyanlända bosätter sig i dessa områden minskar stadens förutsättningar att minska segregationen.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget att anvisningskommunens ansvar för etableringsboende ska kvarstå under tre år är positivt. Det fördröjer risken att nyanlända söker sig till andra kommuner och kanske dåliga boendelösningar för att de inte hittar bostad i bosättningskommunen.

I betänkandet föreslås att rätten till etableringsboende ska villkoras och att kommunerna får besluta om att rätten till etableringsboende ska upphöra i förtid om den nyanlände utan godtagbara skäl inte deltar i anvisat arbetsmarknadspolitiskt program.

Arbetsförmedlingen ska lämna uppgifter om individers deltagande på kommunens begäran. Stadsledningskontorets bedömning är att det är ytterst ovanligt att nyanlända inte deltar om de saknar godtagbara skäl för det, men att det kan bli en utökad uppgift för kommunen att begära ut uppgifter från Arbetsförmedlingen om detta är en kontroll som ska göras av alla i etableringsboende. Det framgår inte av betänkandet om avsikten är att kommunen ska genomföra regelbundna kontroller av samtliga eller begära uppgifter vid misstanke om att en individ inte deltar i etablering, och hur kommunen i så fall ska få indikation om detta.

Barns rätt till etableringsboende ska inte vara villkorad, vilket stadsledningskontoret bedömer är positivt. Samtidigt saknar utredningen ett resonemang kring följderna av att en vuxen individ kan förverka sin rätt till bostad enligt jordabalken, exempelvis på grund av störningar, men kommunen har fortsatt ansvar för etableringsboende utifrån barnets rättigheter. Även om hushållet inte får bo kvar i den förverkade bostaden måste kommunen i det läget erbjuda ett annat boende inom ramen för etableringsboendelagen. Följden av detta kan bli att den vuxna individen kan missköta sin bostad och förlora rätten till den mer än en gång, men utifrån barnets rättigheter få ett annat etableringsboende så länge treårsperioden inte har löpt ut.

I syfte att öka chansen för den nyanlände att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden efter att rätten till etableringsboende löpt ut, föreslår utredningen att den kommun som ansvarar för att ordna etableringsboende ska erbjuda den nyanlände stöd i att söka bostad. Göteborgs Stad har erbjudit detta stöd för målgruppen sedan bosättningslagen trädde i kraft 2016. Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget.

Justering av den statliga ersättningen till kommuner

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget om att kommunerna ska ersättas för uppgiften att ge nyanlända stöd i att söka bostad ska tillstyrkas.

Övriga synpunkter

Betänkandet Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper (SOU 2025:53) har remitterats till bland annat Göteborgs Stad och ska besvaras senast den 15 augusti 2025. Utredningen innehåller förslag om att begränsa rätten till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner för nyanlända, vilket kan få konsekvensen att målgruppen för etableringsboende inte kommer att ha rätt till bostadsbidrag med flera försäkringsslag. Förutom att det får en påverkan på det ekonomiska biståndet, förväntas det också försvåra möjligheten att hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden eftersom det kan vara svårt att finansiera hyran när möjligheten till bidrag försvinner.

Detta kommer i synnerhet att drabba barnfamiljer som idag omfattas av rätten till bostadsbidrag med flera bosättningsbaserade förmåner.

Utöver förslaget om kvalificering finns det även andra utredningar och förslag som på olika sätt kan ha en påverkan på de förslag som framgår att betänkandet om Etableringsboendelagen. Stadsledningskontoret bedömer att mängden utredningar och de korta remisstiderna försvårar möjligheten till överblick och en samlad analys över samtliga nya lagförslag inom området.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Sammanfattning

Utredningen har fått i uppdrag av regeringen att föreslå ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända. Syftet är att öka kommunernas inflytande över mottagandet av nyanlända och skapa goda förutsättningar för ett likvärdigt, enhetligt och flexibelt mottagande i kommunerna. På så sätt menar regeringen att integrationen av nyanlända kan fungera bättre.

I detta betänkande redovisar utredningen sina förslag.

Ny lag och förordning om etableringsboende för vissa nyanlända

Den nuvarande bosättningslagen med tillhörande förordningar ska upphöra att gälla och ersättas av lagen och förordningen om etableringsboende för vissa nyanlända (etableringsboendelagen och etableringsboendeförordningen). Ett flertal bestämmelser överförs från de nuvarande författningarna till de nya.

Etableringsboendelagen får samma tillämpningsområde som den nuvarande bosättningslagen. En komplettering görs dock i syfte att säkerställa att nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd i vissa fall ska fortsätta att omfattas av den nya lagen trots att giltighetstiden för tillståndet löpt ut.

Till skillnad mot vad som gäller i dag innebär utredningens förslag att nyanlända med uppehållstillstånd enligt 21 kap. UtlL som anvisats till kommuner enligt LMA inte ska anvisas en andra gång enligt etableringsboendelagen. Om dessa nyanlända bor kvar i ett boende som kommunen ordnat efter anvisningen enligt LMA ska de i stället automatiskt få rätt till etableringsboende när de till följd av folkbokföring upphör att omfattas av LMA.

Etableringsboendelagen och etableringsboendeförordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Bestämmelserna om anvisningsförfarandet och rätten till etableringsboende ska dock tillämpas först från och med den 1 januari 2027.

Hur ska antalet nyanlända fördelas mellan kommunerna?

Bostadssituationen och förekomsten av områden med problem kopplat till utanförskap ska påverka fördelningen

Migrationsverket ska likt i dag ta fram en fördelningsmodell som fördelar nyanlända mellan kommunerna utifrån ett antal givna kriterier. Utredningen bedömer att nuvarande kriterier för fördelning är ändamålsenliga och föreslår därför att de ska behållas. De nuvarande kriterierna är kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, kommunens befolkningsstorlek, kommunens sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn, omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen samt omfattningen av utläningar som sökt eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd som inte är folkbokförda som vistas i kommunen.

Därutöver föreslår utredning att det i fördelningen ska tas hänsyn till förutsättningarna för en nyanländ att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden i anvisningskommunen när perioden med rätt till etableringsboende löpt ut.

Utredningen föreslår också att det i fördelningen av nyanlända ska tas hänsyn till förekomsten av områden med problem kopplat till utanförskap.

De nya kriterierna bör bidra till att nyanlända anvisas till kommuner med relativt goda förutsättningar för integration. En risk är dock att beaktandet av bostadssituationen gör att arbetsmarknadsperspektivet får mindre genomslag i fördelningen av nyanlända, vilket kan få negativa konsekvenser för integrationen.

Kommunerna ges möjlighet att önska hur många nyanlända de ska ta emot

Kommunerna ges möjlighet att påverka hur många nyanlända de ska ta emot genom att ange ett önskat kommunalt. I det fall det finns kommuner som önskar ta emot fler nyanlända samtidigt som det finns kommuner som önskar ta emot färre ska en omfördelning ske. På så sätt får kommunerna ett ökat inflytande över fördelningen.

En begränsning föreslås dock när det gäller hur många fler nyanlända än vad som följer av fördelningsmodellen kommunen maximalt får tilldelas. Begränsningen sker genom att Migrationsverket med beaktande av givna kriterier årligen beräknar ett kommuntak för varje kommun.

Någon motsvarande begränsning när det gäller hur många färre nyanlända en kommun får tilldelas i förhållande till utfallet från fördelningsmodellen föreslås inte.

Migrationsverket beslutar om kommunalt

Den nuvarande ordningen, där regeringen fastställer länstal, frångås och fördelningen ska enbart utgå från kommunnivå. På så sätt ökar flexibiliteten i systemet och ett ökat kommunalt inflytande möjliggörs. Som en konsekvens av detta överförs ansvaret för att besluta om kommunalt från länsstyrelserna till Migrationsverket. Länsstyrelserna har dock fortsatt en viktig roll i det nya bosättningssystemet, bland annat eftersom de ska sammanställa kommunernas önskemål och föra dialog med kommunerna om mottagandet av nyanlända.

Hur ska anvisning av enskilda nyanlända till kommunerna gå till?

Nuvarande anvisningsförfarande är i stora delar ändamålsenligt

Migrationsverket ska även fortsättningsvis ansvara för att anvisa kommuner att ta emot enskilda nyanlända och kommunerna ska vara skyldiga att ta emot en nyanländ som omfattas av en anvisning.

Utredningen föreslår också att de nuvarande tidsfristerna mellan anvisningsbeslut och mottagande i kommunen ska behållas.

Ett stärkt barnperspektiv

Barn som genomgått en asylprocess eller vistats i ett flyktingläger är på många sätt särskilt utsatta, och det är därför viktigt att tiden mellan uppehållstillstånd och mottagandet i en kommun inte blir onödigt lång. Utredningen föreslår därför att ärenden som inkluderar barn ska ha förtur vid anvisningar.

I syfte att säkerställa att barn kan förenas med sina anhöriga ska också kommunalen få överskridas om det är nödvändigt för att kunna beakta barnets bästa.

Arbetsförmedlingen ska kartlägga kvotflyktingar innan anvisning och i vissa fall föreslå lämpliga anvisningskommuner

Arbetsförmedlingen ska kartlägga vissa kvotflyktingar innan anvisning. I de fall Arbetsförmedlingen bedömer att det kan förbättra den nyanländes möjligheter att komma i sysselsättning ska en rekommendation om en eller flera lämpliga kommuner för anvisning lämnas till Migrationsverket. Vid bedömningen ska efterfrågan på specifik kompetens i kommunerna beaktas. Vid bedömningen ska även tillgången på insatser som matchar mot den nyanländes specifika kompetenser eller behov beaktas.

Förslaget förväntas bidra till att kvotflyktingars kompetens bättre tas tillvara och till att förbättra kvotflyktingars förutsättningar att etableras på arbetsmarknaden.

Hur ska en nationell modell med etableringsboende utformas?

Kommunerna ansvarar för att ordna ett etableringsboende

En ny modell med etableringsboende för vissa nyanlända införs. Förslaget innebär att kommunerna ansvarar för att ordna ett etableringsboende för nyanlända som omfattats av en anvisning enligt etableringsboendelagen och för vissa nyanlända som omfattats av en anvisning enligt LMA. Det uppställs inga krav på vilken typ av boendelösning en kommun ska ordna. Det är därmed upp till kommunen att avgöra hur ansvaret ska fullgöras i ett enskilt fall. Det

ska dock inte vara möjligt för en kommun att fullgöra sin skyldighet genom att ordna ett etableringsboende i en annan kommun.

Nyanlända har rätt till etableringsboende i 36 månader

Nyanlända som omfattats av en anvisning enligt etableringsboendelagen och vissa nyanlända som omfattats av en anvisning enligt LMA har i normalfallet rätt till etableringsboende i 36 månader.

Att en nyanländ har rätt till etableringsboende innebär inte att den nyanlände är tvungen att bo i det boende anvisningskommunen ordnar. En nyanländ som har rätt till etableringsboende har därmed möjlighet att ordna en egen bostad i anvisningskommunen eller var som helst i landet. En nyanländ som ordnar sin egen bostad behåller sin rätt till etableringsboende i anvisningskommunen.

I syfte att öka chansen för den nyanlände att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden efter att rätten till etableringsboende löpt ut, föreslår utredningen att den kommun som ansvarar för att ordna etableringsboende ska erbjuda den nyanlände stöd i att söka bostad.

Utredningens förslag innebär att kommunernas mottagande av nyanlända blir mer enhetligt och likvärdigt. Att nyanlända endast erbjuds ett boende under en begränsad period kan, på samma sätt som i dag, innebära sämre förutsättningar för integration, inte minst för kvinnor och barnfamiljer som har särskilt svårt att hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden.

Rätten till etableringsboende är villkorad och kan upphöra i förtid

En nyanländ som inte aktivt bidrar till sin etablering i arbets- och samhällslivet kan förlora sin rätt till etableringsboende.

Anvisningskommunen får i vissa fall besluta att rätten till etableringsboende ska upphöra i förtid. Det gäller om en nyanländ som fyllt 20 år utan godtagbara skäl inte är anvisad till etableringsprogrammet, jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar, eller har fått sin anvisning till något av dessa program återkallad.

Anvisningskommunen får också besluta att rätten till etableringsboende ska upphöra i förtid om den nyanlände skiljts från den bostad kommunen ordnat på grund av att hyresrätten förverkats med stöd av bestämmelser i jordabalken.

Anvisningskommunen ska informera den nyanlände om rätten till etableringsboende och om de villkor som gäller.

Kommunens beslut om att en nyanländs rätt till etableringsboende ska upphöra i förtid får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Ett villkorat etableringsboende innebär att kraven på de nyanlända skärps och att incitamenten för att aktivt bidra till sin etablering i arbets- och samhällslivet ökar.

Datum: 2025-05-15

Ärendenummer: SLK-2025-00517

Arbetsmarknadsdepartementet

a.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: a.iu@regeringskansliet.se

Diarienummer: A2025/00455

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Etableringsboendelagen - Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Göteborgs Stad tillstyrker de flesta förslagen i betänkandet då flera av dem bedöms få en positiv påverkan på staden. Göteborgs Stad bedömer dock att förslaget om en tidsbegränsning av rätten till etableringsboende kan få negativa konsekvenser för staden och för de som omfattas av lagstiftningen. Nedan beskrivs Göteborgs Stads bedömningar av utredningens förslag.

Fördelning av nyanlända som omfattas av anvisning

Göteborgs Stad tillstyrker förslagen som rör fördelningen. Det är positivt att kommunerna ges möjlighet att påverka hur många nyanlända som ska tas emot genom att ange ett önskat kommunal. Möjligheten till omfördelning mellan kommuner över landet kan gynna kommuner som vill ta emot fler nyanlända likväl som kommuner som vill ta emot färre.

Vidare tillstyrker Göteborgs Stad förslaget om nya kriterier i fördelningsmodellen. Att bostadsmarknaden och förekomsten av områden med problem kopplade till utanförskap ska påverka fördelningen, kan få till följd att en lägre andel kommer att anvisas till Göteborg. Det kan ha en positiv påverkan på staden utifrån arbetet med att minska segregationen.

Göteborgs Stad tillstyrker att ansvaret att besluta om kommunal överförs till Migrationsverket, men vill påpeka att det är viktigt att myndigheten får förutsättningar att föra dialog med kommunerna för att det ska motsvara den kommunikation som länsstyrelserna ansvarar för idag.

Anvisningsförfarandet

Göteborgs Stad tillstyrker förslagen om anvisningsförfarandet. Staden bedömer dock att det måste säkerställas att Arbetsförmedlingen har förutsättningar att utföra det föreslagna uppdraget att kartlägga kvotflyktingar innan anvisning och föreslå lämpliga anvisningskommuner. Det finns annars en risk att uppgiften inte kommer att kunna genomföras.

Etableringsboende

Göteborgs Stad bedömer att det är positivt att lagstiftningen blir tydligare än idag och att detta kan leda till en större likvärdighet mellan kommunerna. Samtidigt är tre år en kort tid för att hitta en egen bostad i Göteborg.

Idag erbjuder staden nyanlända som tas emot enligt bosättningslagen boende under fyra till fem år. Hushåll som tidigare har tagits emot enligt bosättningslagen har haft svårt att hitta egna bostäder när avtalen på genomgångslägenheterna löpt ut efter den tiden. Förslaget om begränsning till tre år kan leda till ökad hemlöshet, försämrade uppväxtvillkor för barn som behöver bo i osäkra boendeförhållanden och flytta ofta samt en försvårad integrationsprocess. De bostäder som står att finna efter kort tid på bostadsmarknaden är antingen nyproducerade och dyra eller ligger i områden med socioekonomiska utmaningar. När fler nyanlända bosätter sig i dessa områden minskar stadens förutsättningar att minska segregationen.

Göteborgs Stad bedömer att förslaget att anvisningskommunens ansvar för etableringsboende ska kvarstå under tre år är positivt. Det fördröjer risken att nyanlända söker sig till andra kommuner och kanske dåliga boendelösningar för att de inte hittar bostad i bosättningskommunen.

I betänkandet föreslås att rätten till etableringsboende ska villkoras och att kommunerna får besluta om att rätten till etableringsboende ska upphöra i förtid om den nyanlände utan godtagbara skäl inte deltar i anvisat arbetsmarknadspolitiskt program. Arbetsförmedlingen ska lämna uppgifter om individers deltagande på kommunens begäran. Göteborgs Stads bedömning är att det är ytterst ovanligt att nyanlända inte deltar om de saknar godtagbara skäl för det, men att det kan bli en utökad uppgift för kommunen att begära ut uppgifter från Arbetsförmedlingen om detta är en kontroll som ska göras av alla i etableringsboende. Det framgår inte av betänkandet om avsikten är att kommunen ska genomföra regelbundna kontroller av samtliga eller begära uppgifter vid misstanke om att en individ inte deltar i etablering, och hur kommunen i så fall ska få indikation om detta.

Barns rätt till etableringsboende ska inte vara villkorad, vilket Göteborgs Stad bedömer är positivt. Samtidigt saknar utredningen ett resonemang kring följderna av att en vuxen individ kan förverka sin rätt till bostad enligt jordabalken, exempelvis på grund av störningar, men kommunen har fortsatt ansvar för etableringsboende utifrån barnets rättigheter. Även om hushållet inte får bo kvar i den förverkade bostaden måste kommunen i det läget erbjuda ett annat boende inom ramen för etableringsboendelagen. Följden av detta kan bli att den vuxna individen kan missköta sin bostad och förlora rätten till den mer än en gång, men utifrån barnets rättigheter få ett annat etableringsboende så länge treårsperioden inte har löpt ut.

I syfte att öka chansen för den nyanlände att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden efter att rätten till etableringsboende löpt ut, föreslår utredningen att den kommun som ansvarar för att ordna etableringsboende ska erbjuda den nyanlände stöd i att söka bostad. Göteborgs Stad har erbjudit detta stöd för målgruppen sedan bosättningslagen trädde i kraft 2016. Göteborgs Stad tillstyrker förslaget.

Justering av den statliga ersättningen till kommuner

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget att kommunerna ska ersättas för uppgiften att ge nyanlända stöd i att söka bostad.

Övriga synpunkter

Betänkandet Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper (SOU 2025:53) har remitterats till bland annat Göteborgs Stad och ska besvaras senast den 15 augusti 2025.

Utredningen innehåller förslag om att begränsa rätten till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner för nyanlända, vilket kan få konsekvensen att målgruppen för etableringsboende inte kommer att ha rätt till bostadsbidrag med flera försäkringsslag. Förutom att det får en påverkan på det ekonomiska biståndet, förväntas det också försvåra möjligheten att hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden eftersom det kan vara svårt att finansiera hyran när möjligheten till bidrag försvinner. Detta kommer i synnerhet att drabba barnfamiljer som idag omfattas av rätten till bostadsbidrag med flera bosättningsbaserade förmåner.

Utöver förslaget om kvalificering finns det även andra utredningar och förslag som på olika sätt kan ha en påverkan på de förslag som framgår att betänkandet om Etableringsboendelagen. Göteborgs Stad bedömer att mängden utredningar och de korta remisstiderna försvårar möjligheten till överblick och en samlad analys över samtliga nya lagförslag inom området.

Göteborgs kommunstyrelse